

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการดูแลสุขภาพแบบทางเลือกและแบบผสมผสานของสตรีวัยกลางคน ที่พำนักอยู่ในเขตเทศบาลของอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช รายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล จะได้กล่าวดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้เป็นสตรีวัยกลางคนที่มีอายุ 40-59 ปี และพำนักอยู่ในเขตเทศบาลของอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งในปี พ.ศ. 2546 มีสตรีวัยนี้อยู่ในเขตเทศบาลของอำเภอเมือง จำนวน 12,628 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2548) คำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรยามานะ (Yamane, 1973) คือ

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน (ของข้อมูลประชากรที่เก็บรวบรวมได้จากตัวอย่างประชากร) เท่าที่จะยอมรับได้ หรือเป็นความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มที่จะยอมรับได้ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05

จากการคำนวณตามสูตรข้างต้น ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 345 ราย ปรับเพิ่มเป็น 350 ราย ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (convenience sampling)

เกณฑ์การเลือกสตรีวัยกลางคนเพื่อเข้าร่วมในโครงการวิจัย มีดังนี้

1. เป็นสตรีที่มีอายุอยู่ในช่วง 40-59 ปี
2. พำนักอยู่ในเขตเทศบาลของอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. มีหรือไม่มีอาการเปลี่ยนแปลงของการหมดประจำเดือน
4. สามารถสื่อสารได้เข้าใจ

5. ยินดีให้ความร่วมมือ

เกณฑ์การคัดออกจากกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. ประจำเดือนหมดก่อนอายุ 35 ปี
2. เคยผ่าตัดรังไข่ทั้งสองข้าง
3. เคยได้รับรังสีรักษาบริเวณอุ้งเชิงกราน
4. เป็นโรคในระบบสืบพันธุ์และได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด
5. เจ็บป่วยร้ายแรงซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพถ้าเข้าร่วมในโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ภาคผนวก ก) ประกอบด้วยคำถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิดซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ศาสนา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการหมดประจำเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การดูแลสุขภาพแบบทางเลือกและแบบผสมผสาน ประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบทางเลือกและแบบผสมผสาน หากมีการใช้ จะมีการสัมภาษณ์ต่อ เกี่ยวกับ ชนิดที่ใช้ ในแต่ละชนิดที่ใช้สัมภาษณ์ เหตุผลของการใช้ ระยะเวลาที่ใช้ ผลที่ได้รับ ค่าใช้จ่าย แหล่งข้อมูล และความต้องการความช่วยเหลือจากบุคลากรในทีมสุขภาพ

2. กลุ่มที่ไม่ใช้มีการสัมภาษณ์เฉพาะการรู้จักการดูแลสุขภาพแบบทางเลือกและแบบผสมผสานชนิดต่างๆ

ในแบบสัมภาษณ์มีการระบุสิ่งที่คาดว่าจะเป็นการตอบไว้ให้มากที่สุด แล้วบันทึกด้วยการทำเครื่องหมายถูกหน้าข้อความที่ตัวอย่างตอบมา ถ้าให้ข้อมูลที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะบันทึกเพิ่มเติมเอง กรณีที่ไม่เข้าใจคำถามผู้วิจัยมีการอธิบายขยายความเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้ คือ การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์การดูแลสุขภาพแบบทางเลือกและแบบผสมผสานของสตรีวัยกลางคน ไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน คือ พยาบาล ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสตรี 3 ท่าน พยาบาลผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบทางเลือกและแบบผสมผสาน 2 ท่าน และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการรักษาสตรีวัยหมดประจำเดือน 1 ท่าน ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ข จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index [CVI]) ค่าที่ได้คือ 0.91 ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ค จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับแนวคำถามตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปทดลองใช้กับสตรีวัยกลางคนที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย และนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง นอกจากนั้นได้ทำการฝึกสัมภาษณ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 5 ราย ก่อนลงไปเก็บข้อมูลจริง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองเชิงจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ภาคผนวก ง) ในขั้นตอนรับสมัครกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย การรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งชี้แนะให้ทราบถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบ ถ้ายินดีเข้าร่วมในโครงการวิจัยให้ลงนามในแบบฟอร์มการยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (informed consent) ดังแสดงไว้ในภาคผนวก จ กลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ทันทีที่ต้องการ โดยไม่ต้องบอกเหตุผล ซึ่งการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่ถอนตัวจากการสัมภาษณ์ ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนได้รับแผ่นพับคำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสำหรับสตรีวัยกลางคนดังแสดงไว้ในภาคผนวก ฉ ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ได้เก็บไว้เป็นความลับ นำไปเสนอในภาพรวมและนำไปใช้ประโยชน์เฉพาะในการศึกษาเท่านั้น การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์คือทำให้เห็นลักษณะการดูแลสุขภาพแบบทางเลือกและแบบผสมผสานของสตรีวัยกลางคน และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพแบบทางเลือกและแบบผสมผสานแก่สตรีวัยกลางคนในบริบทภาคใต้ต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการขออนุญาตในการรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยนำหนังสือจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอต่อนายกเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เมื่อได้รับการอนุญาตในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อกับนายกเทศมนตรี อำเภอเมือง เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และอาสาสมัครหมู่บ้านเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้
3. ผู้วิจัยไปยังบ้านของสตรีหรือเมื่อมีการรวมกลุ่มของสตรีเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมของหมู่บ้าน จากนั้นผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ พิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง และขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมการวิจัย
4. เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัยให้ลงนามไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเป็นผู้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังการรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ และร้อยละเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงเล็กน้อยที่ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน